

متن پرسش

سلام علیکم: آیا انسانها پس از موت و در عالم برزخ هم می‌توانند خصائل مذموم و ملکات منفی نفس خود و سیئاتی که در دنیا داشتند و مرتکب شدند را جبران کنند و مسیر خود را اصلاح کنند و نسبت به آنچه در دنیا کرده اند، متفاوت شوند چه افرادی که در زندگانی معصیت کار بودند و نفس اماره پیشران آنها بود چه حتی مثلاً مشرکین و ملحدین و جبهه کفر و استکبار هم این ظرفیت را دارند که در برزخ اصلاح شوند و رویکرد دیگری داشته باشند؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همان‌طور که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمایند: «الْیَوْمَ یَوْمُ الْعَمَلِ وَ لَا حِسَابٍ وَ غَدًا یَوْمُ الْحِسَابِ وَ لَا عَمَلٍ» (شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲، باب ۴۲، ص ۳۱۸)؛ امروز، روز عمل کردن است و روز حساب رسی نیست و فردا روز حساب رسی است و روز عمل کردن نیست. و نیز حضرت می‌فرمایند: «الیوم عمل ولا حساب و غدا حساب ولا عمل» (خطبه‌ی ۴۲ نهج البلاغه)

زیرا اساساً انسان بعد از این دنیا در موقعیت انتخاب گزینه‌های متفاوت نیست، بلکه تنها با ملکاتی که در دنیا برای خود کسب کرده، زندگی می‌کند و در رهن انتخاب‌ها و ملکات خود می‌باشد به همان معنایی که قرآن می‌فرماید: «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ» هرکس در رهن و در گرو آن چیزی است که در دنیا انتخاب کرده است. موفق باشید